

Valtiovarainministeriö

1/2

Viite:

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö 22.5.2017, dnro VM/891/03.01.00/2017

Asia:

Luonnos hallituksen esitykseksi hallituksen esityksen (HE 15/2017; ns. sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki ym.) täydentämisestä Ahvenanmaan rahoitusasemaa koskevien säännösten osalta

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi – kuten täydennettäväksi esitettävässä hallituksen esityksessäkin – pyritään siihen, että ns. sote-uudistus olisi Ahvenanmaan maakunnan kannalta neutraali, eikä maakunnan taloudellinen tai sen asukkaiden verotuksellinen asema tosiasiallisesti muuttuisi nykytilanteeseen nähden, vaikka valtion verotus kiristyy. Tämän vuoksi on tarkoitus säätää tuloverolaissa maakuntavähennyksestä (125 a §).

Ehdotetun vähennyksen seurauksena on ratkaistavana kysymys IHL 49 §:ssä tarkoitetun verohyvityksen määrittämisestä niin, että tilanne pysyisi nykyisenlaisena huolimatta valtion verotuksessa sote-uudistuksen myötä tapahtuvista muutoksista.

IHL 56 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaisesti Ahvenanmaan valtuuskunnan tehtävänä on verohyvityksen vahvistaminen 49 §:n mukaisesti. IHL 56 §:n 5 momentin mukaan tasavallan presidentti vahvistaa valtuuskunnan 3 momentissa tarkoitetussa asiassa tekemän päätöksen. Päätös on kolmen kuukauden kuluessa vahvistettava sitä muuttamatta tai jätettävä vahvistamatta. Jos päätöstä ei vahvisteta, asia on palautettava valtuuskunnalle uutta käsittelyä varten.

IHL 49 §:n mukaan kyseisen lainkohdan mukaan jos maakunnassa verovuodelta maksuun pantu tulo- ja varallisuusvero ylittää 0,5 prosenttia vastaavasta verosta koko maassa, ylimenevä osa kuuluu maakunnalle (verohyvitys).

Nykyisin valtuuskunnan tehtäviin kuuluva verohyvityksen vahvistaminen on ollut käsitykseni mukaan verrattain teknisluonteinen toimitus. IHL 49 §:n perusteluissa omaksutun laskentatavan osalta on todettu, että ”tärkeimpänä ehdotetun vaihtoehdon etuna on, että käytettävissä on varma ja helposti tietoon saatavissa oleva rahamäärä sekä viralliset tilastot luotettavana tietolähteenä” (HE 73/1990 vp, s. 92).

Nyt esillä olevassa luonnoksessa todetaan, että ”Ahvenanmaan valtuuskunta voi itsehallintolain 56 §:n nojalla teknisenä laskutoimituksena varmistaa, että itsehallintolain 49 §:n mukainen verohyvitys kertyy tarkoitetussa järjestyksessä sen jälkeenkin, kun sote- ja maakuntauudistus on tullut voimaan. Verohyvitystä laskettaessa otettaisiin huomioon koko maan maksuun pantu tulo- ja varallisuusvero, kuitenkin niin, että maksuun pannusta ansiotuloverosta huomioidaan ainoastaan se suhteellinen osa, joka vastaa valtion veroja ennen sote- ja maakuntauudistusta. Tämän hetkisen arvion mukaan koko maan maksuun pannusta ansiotuloverosta huomioitaisiin 34 prosenttia” (s. 3).

Luonnoksessa todetaan vielä, että ”[---] verohyvityksen suuruutta laskettaessa Ahvenanmaalta kertyviä ansiotuloja verrataan vastaaviin verotuloihin koko maassa siten, että Ahvenanmaan maakuntavähennyksen vaikutus eliminoidaan. Ahvenanmaan valtuuskunnan tehtävänä on ratkaista, miten tätä tulkitaan käytännössä” (s. 4).

Tulkinnanvaraisuuden välttämiseksi tulisi verohyvityksen tarkoitettu laskentatapa pyrkiä kuvaamaan mahdollisimman täsmällisesti ainakin hallituksen esityksen perusteluissa. Asialla on merkitystä mm. mahdollisissa erimielisyystilanteissa sekä erityisesti sen vuoksi, että valtuuskunnan päätöksen vahvistaminen kuuluu tasavallan presidentille. Läpinäkyvyys on muun ohella asiassa noudatettavan päätöksentekojärjestyksen vuoksi keskeistä. Asiassa aiemmin esillä ollut vaihtoehto, jossa (erillisellä) lailla olisi säädetty siitä, miten IHL 49 §:ssä tarkoitettu vastaava vero teknisesti lasketaan, olisi nähdäkseni ollut sinällään tässä suhteessa aiottua selkeämpi vaihtoehto.

Pidän perusteltuna, että asiasta pyydetään luonnoksessa ehdotetun mukaisesti perustuslakivaliokunnan lausunto.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Kimmo Hakonen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Laura Pyökäri

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
